

СТ А Н О В И Щ Е

на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен "доктор"
по обявена процедура от Икономически университет - Варна

1. Обща информация

Изготвил становището - проф. д-р Таня Дъбева, професор по професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност "Икономика и управление (Туризъм)", катедра "Икономика и организация на туризма", Икономически университет - Варна;

Основание за написване на становището - Заповед № РД-06-41/07.04.21 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за определяне на Научно жури и решение на Научното жури от 14.04.21 г.;

Автор на дисертационния труд: Надежда Стоянова Костадинова, докторант редовно обучение към катедра „Икономика и организация на туризма” при Икономически университет – Варна;

Тема на дисертационния труд: "Роля на бизнес хотелите за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм»

Научен ръководител: проф. д-р Таня Дъбева

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторант Надежда Костадинова е самостоятелно проучване, логичен резултат от научните изследвания и професионалните познания на автора по избраната проблематика. Бизнес хотелите безспорно са най-важният елемент на хотелиерската суперструктура за конферентен туризъм, но тяхната роля за формиране, развитие и управление на туристически дестинации с подобен профил не е достатъчно изяснена. В теоретичен и приложен план, най-вече в националните проучвания, релацията: бизнес хотели-туристическа дестинация не е достатъчно изяснена, особено при територии с друг доминиращ вид туризъм, каквато е например Велико Търново. Посочените аргументи са аргумент за актуалността и значимостта на представеното изследване, те са взети предвид от докторант Костадинова и са интерпретирани както в избраните предмет и обект, така и в основната цел на проучването, която е подробно и

ясно формулирана. На нейна база са изведени шест конкретни изследователски **задачи**, които са изпълнени.

В увода на труда е добре формулирана изследователската теза, която се доказва в хода на изложението чрез четири основни хипотези. Използваният от автора научен инструментариум е целесъобразен в съответствие с предмета и обекта на изследване. Според характера на проучването, което интерпретира теоретични и приложни постановки от областта на хотелиерския мениджмънт и маркетинг, респективно тези на дестинацията, са избрани подходящи методи и научни подходи. Информационната база, според тематиката на изследването, е богата и разнообразна. Приемаме за уместни и посочените от автора ограничения.

В резултат на казаното дотук считаме, че дисертационният труд напълно **отговаря на изискванията** на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд е в **общ обем** от 261 страници, от които: увод (10 стр.), изложение в три глави (209 стр.), заключение (7 стр.) и списък на използваната литература (11 стр.). Към дисертационния труд има 13 приложения (17 стр.). Информацията в доктората е систематизирана в 12 таблици и 27 фигури.

Използваната научна литература включва 187 източника, от които 64 на кирилица (43 публикации плюс 21 документа); 69 – на латиница, плюс 24 институционални и 29 Интернет сайта. Литературните източници са използвани уместно в контекста на изследването и са цитирани коректно, техният брой спрямо обема на разработката показва задълбочеността на проучването.

По отношение на **съдържанието** на главите, дисертационният труд следва класическия модел - той включва теоретична, аналитична и приложна глави, които са логически последователни и добре балансирани относно обема на изложението.

В глава първа, съобразно предмета на изследване последователно и в логичен порядък, докторантката разкрива ролята на бизнес туризма в хотелиерството; същността и

класифицирането на вида ЗП „бизнес хотел”, респективно на неговия продукт. В съвременен контекст, са изведени тенденциите на пазара на конференнтния хотелиерски продукт.

В глава втора, на базата на структурните особености на дестинацията за конферентен туризъм, се представят условията и предпоставките за развитието на Велико Търново като такава дестинация. Последователно и подробно, се анализират отделните елементи на конференнтния хотелиерски продукт в обекта на изследване: разположение, инфра и суперструктура; процес на обслужване; персонал, обучение, иновации. Чрез метода на анкетното проучване с потребители на посочения продукт, той се оценява от автора по изведените параметри. Като обобщение и логичен резултат от теоретичните постановки и приложните изследвания, докторантката предлага собствен модел за създаване на качествен конферентен хотелиерски продукт в туристическа дестинация с универсален и приложим характер.

В глава трета, насоките за формиране на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм, се адресират към публичния и частния сектори. На базата на проблемите и предизвикателствата в това направление, се извежда като водеща насока активизирането на публично-частното партньорство посредством формирането на клъстер. Неговата структура и характеристики са детайлно описани като се инкорпорират иновативни подходи за развитието на конференнтния продукт на дестинацията. Като финал, се систематизират ползите за съответните продукт и дестинация от приложението на клъстерния модел.

Уводът и заключението на доктората изпълняват своята роля, използвана е подходяща терминология от различни предметни области, специализиран терминологичен речник и научен стил.

Авторефератът, в обем от 43 с. е разработен и утвърден съобразно изискванията и коректно отразява основните елементи и резултати на дисертационния труд.

В заключение структурата и съдържанието на представения труд кореспондират напълно с изискванията на чл. 34, ал.2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за

придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

4. Научни и научно-приложни приноси

Напълно приемам откритите от докторантката научни и научно приложни приноси от теоретично (обогащаване на теоретичните постановки); методологично (авторов модел за създаване на качествен конферентен хотелиерски продукт); методическо (методика на емпиричното проучване) и приложно (подходи и средства за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм на основата на съответния продукт) естество.

5. Критични бележки и препоръки

Като научен ръководител съм представила бележките си по време на работата с докторанта.

6. Въпроси към докторанта

Като научен ръководител нямам въпроси към докторанта, защото те са изяснени в хода на разработване и усъвършенстване на представения труд.

7. Заключение

Представеният докторат е актуално, самостоятелно, задълбочено проучване, с определено приносен характер за мениджмънта на бизнес хотелите при предоставяне на конферентен продукт, респективно управлението и развитието на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм. Моделът, както и идеите на авторката за подходите и средствата за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм на основата на анализирания продукт са с общоприложим характер и биха могли да са полезни и за други дестинации, което повишава ценността на дисертационния труд.

Това заключение ми дава основание с убеденост да дам своята **позитивна оценка за представения докторат** и да препоръчам на почитасмото Научно жури да **присъди на докторант Надежда Стоянова Костадинова образователната и научна степен**

“доктор” по професионално направление 3.9. Туризм, научна специалност
„Икономика и управление (Туризм)“.

Варна, 12.05.2021 г.

Изготвил становището:

/Проф. д-р Тая Дъбева/

за дисертационен труд за придобиване на ОНС доктор
по процедура, обявена от Икономически университет - Варна

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Изготвил становището: доц. д-р Венцислав Статев Статев,
Катедра „Туризм“, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“,
Област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, Професионално
направление 3.9. /Туризм/, Научна специалност „Икономика и управление /туризм/“.

Основание за написване на становището: Заповед № РД-06-41 от 07.04.2021 г. на
Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на Научно жури.

Автор на дисертационния труд: Надежда Стоянова Костадинова, редовен
докторант в катедра „Икономика и организация на туризма“, докторска програма
„Икономика и управление /туризм/“, зачислена със заповед № РД-17-167 от 29.01.2018 -
на Ректора на Икономически университет – Варна. Срок на обучение - три години, считано
от 01.02.2018 г. до 01.02.2021 г. След полагането на четири докторантски минимума и
окончателното завършване на дисертационния труд, със заповед № РД-17-423, 04.03.2021
г. докторантката е отчислена с право на защита. Дисертационният труд е обсъден и насочен
за защита на катедрено заседание на катедра „Икономика и организация на туризма“ с
Протокол № 6/23.03.2021 г. Не са установени нарушения съгласно законовите държавни
разпоредби.

Тема на дисертационния труд: „Роля на бизнес хотелите за развитие на Велико
Търново като дестинация за конферентен туризъм“.

2. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В процедурата по публична защита на дисертационен труд, докторант Надежда
Стоянова Костадинова е предоставила необходимите разработки, както следва:

- Дисертационен труд в обем от 261 стандартни страници;
- Автореферат с обем от 43 стандартни страници;
- По темата на дисертационния труд са представени 4 публикации /статии – 2 броя, доклади – 2 броя/, което отговаря на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна. Представените разработки са публикувани в реномирани научни издателства. Публикациите отразяват във висока степен важни части от съдържанието на дисертационния труд и му придават необходимото ниво на публичност.

3. ПРЕЦЕНКА ЗА СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

1. **Актуалност и съдържание** – докторант Надежда Стоянова Костадинова представя дисертационен труд, посветен на безспорно актуална и отлично мотивирана тема. Изборът ѝ е логически обоснован и аргументиран, особено във време на социално дистанциране и все по намаляващи възможности за присъствени събирания на хора. В този контекст на разсъждения, докторантката Надежда Стоянова Костадинова е направила успешен опит за разработване на подходи и модели за идентификация на определени географски пространствени единици като направления за туризъм, като резултат от функционирането на действащите на тяхна територия бизнес хотели.
2. **Структура** – Изложението на дисертационния труд следва класическата структура от въведение, изложение в три глави, заключение, 13 приложения и списък на използваната литература. В основния текст са намерили място съдържателни 12 таблици и 27 фигури, които успешно илюстрират, обобщават и систематизират информацията, съдържаща се в изложението /повечето от които авторски/. Използвани са и актуални електронни източници на информация /29 на брой/. Дисертационният труд се характеризира с логическа структура и задълбоченост на изследването. Дисертацията има ясно формулирани теза, обект, предмет цел и задачи. Разписаните задачи са адекватни от гледна точка на поставената цел, а обектът и предметът на дисертационния труд са подходящо подбрани. Към тези констатации се добавят оригиналност на изследването, висока степен на проникване в същността на разглежданата проблематика и адекватно подбран методичен апарат, които взети заедно са спомогнали за успешното доказване на основната изследователска теза на дисертационния труд.
3. **Стил** – докторантката Надежда Стоянова Костадинова е успяла да овладее научния стил на изказ, което е важно условие за придобиване на ОНС „доктор“. Борави свободно със специфичната за туризма терминология и се стреми да изказва и защитава авторска позиция. Демонстрирала е добри умения за техническо оформление на дисертационния труд, подбрала е ефектен и в същото време ясен, систематизиран и разбираем схематичен материал. Основното изложение има стегнат вид, а допълнителната информация, систематизирана в приложения, пряко кореспондира с него.
4. **Автореферат** – дискутираните в дисертационния труд аспекти са адекватно и точно отразени в разработения автореферат. В него е включена изчерпателна информация относно аналитичните и обобщаващите аспекти на дисертационния труд. Ясно и точно са формулирани и отразени обобщаващите изводи, както и справката за приноси.

4. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА НАУЧНИТЕ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИТЕ ПРИНУСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Приемам и потвърждавам посочените научни и научна-приложни приноси в автореферата на дисертационния труд на докторант Надежда Стоянова Костадинова, а именно:

- Обогатена е теорията за вида бизнес хотел чрез авторска дефиниция и е предложена класификация на бизнес хотелите;
- Систематизиране са особеностите на конферентния хотелиерски продукт;
- Надградена е концепцията за туристическа дестинация в аспекта на дестинация за конферентен туризъм;
- Анализирани са конферентният хотелиерски продукт в дестинация Велико Търново по неговите два структурни компонента – суперструктура и обслужване;
- Съставен е модел за създаване и оценка на качествен конферентен хотелиерски продукт на дестинация;
- Предложени са подходи и средства за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм на основата на конферентния хотелиерски продукт.

5. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ.

Към разработения научен труд от докторант Надежда Стоянова Костадинова нямам съществени забележки. Препоръките ми към авторката са да положи усилия натрупаните знания, умения и практически резултати, намерили място в докторантския ѝ труд, да послужат като основа за разработването на една или няколко учебни дисциплини за нуждите на магистърска програма „Туризъм. Събитийен туризъм“, по която, катедра „Туризъм“ към ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, обезпечава кадрово обучителния процес.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

В заключение, на база цялостното изложение в настоящото становище, потвърждавам, че може да бъде дадена **положителна оценка** на дисертационния труд „Роля на бизнес хотелите за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм“, а на авторката му Надежда Стоянова Костадинова да **бъде присъдена** образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.9. – Туризъм, научна специалност „Икономика и управление“ /Туризъм/.

За постигнатото качество на дисертационния труд, не на последно място, трябва да се отдаде заслуженото и на научния ръководител на докторантката проф. д-р Таня Дъбева Филипова.

5.05.2021 г.
Велико Търново

Изготвил становището:

доц. д-р Венцислав Статев

С т а н о в и щ е

на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ по ПН 3.9. Туризм докторска програма „Икономика и управление „ (туризъм), по процедура, обявена от Икономически университет – Варна

1. Обща информация

- ✓ Изготвил становището: *проф. д-р Иван Марков*, Катедра „Туризм“, Стопански факултет на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, Научна област 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление 4.4. Науки за земята, Научна специалност: Икономическа и социална география.
- ✓ Основание за написване на становището: Заповед РД 06-41 от 07.04. 2021 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на научно жури и първо заседание на научното жури от 13.04. 2021 г.
- ✓ Автор на дисертационният труд: Надежда Стоянова Костадинова редовен докторант към катедра „Икономика и организация на туризма“, докторска програма „Икономика и управление „ (туризъм), зачислена със Заповед РД 17 - 167 от 29.01. 2018г. на Ректора на Икономически университет – Варна със срок от три години до 01.02. 2021 г.
- ✓ Тема на дисертационният труд: *Роля на бизнес хотелите за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм*

2. Общо представяне на дисертационният труд

Дисертационният труд е в обем от 261 страници и в структурно отношение отговаря на изискванията за този вид изследвания. Състои се от увод, основен текст в три глави, заключение, списък на използваната литература и 13 приложения. Основният текст съдържа 12 таблици и 27 фигури. Списъкът на използваната литература се състои от 187 литературни и информационни източника. Източниците са съвременни и актуални. Като цяло дисертацията е добре структурирана и балансирана. Дисертационният труд има теоретико-приложен характер.

Предмет на изследване е ролята на бизнес хотелите за развитието на туристическа дестинацията за конферентен туризъм. *Обект* на изследването са бизнес хотелите във Велико Търново в контекста на предлагания конферентен продукт, насочен към нишовите пазари на фирмите, организиращи конференции.

Като *цел* на дисертацията се поставя извеждане на възможни подходи и възможности за формирането на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм отчитайки ролята и значението на бизнес хотелите. За постигането на целта се дефинират шест изследователски задачи и на доказване подлежат няколко работни хипотези.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

В съдържателно и структурно отношение трите основни части на дисертацията са логически последователни и добре балансирани. **Първа глава** има теоретичен характер. Използването на широк спектър от специализирана литература дава възможност на докторанта да направи сполучлив опит за изясняване на аспекти от въпроси като: Бизнес туризма като фактор за развитие на бизнес хотелите; Дефиниране на вида „бизнес хотел“ като заведение за пребиваване и класифициране на бизнес хотелите и мястото им в съвременните категорийни системи; Същност и особености на конферентния хотелиерски продукт и съвременни тенденции на пазара на конферентния хотелиерски продукт. Въз основа на проучените литературни източници докторанта формулира дефиниция за бизнес хотел (с.37). В рамките на тяхната дейност се акцентира на конферентния хотелиерски продукт, който според докторанта се разглежда „като пакет от услуги, състоящ се от материални елементи и елементи на обслужването.....“ с.60.

Във **втора глава** се прави характеристика на туристическа дестинация и адаптиране на условията от които следва да се гради една дестинация за конферентен туризъм. Предложен е *модел на организация за управление на дестинация за конферентен туризъм* (фигура 5, с.98). Според докторанта тази опорна ос се добогатява концептуално и акцентирано в приложната част на изследването. Анализират се условията за развитие на КТ във Велико Търново. Едно по-задълбочено анализиране на цитираните публикации на Пол Кругман би допринесло за критичен анализ на местоположението на бизнес хотелите във Велико Търново. Правилно докторантката отбелязва че в органите за управление на туризма (Общината и „Царевград Търнов“ ЕООД) не се отдава нужното внимание на професионалните подходи и начини на работа, омаловажава се актуализирането на познанията в съвременните туристически дейности.. На база на анализа на структурни компоненти е предложен *модел за създаване и оценка на качествен конферентен хотелиерски продукт на дестинация* (фигура 23 с.163)

Трета глава има приложен характер, докторанта апробира изследването от втора глава и се предлагат решения които следват изведени от практиката подходи и средства за развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм на основата на конферентния хотелиерски продукт (публично-частно партньорство, клъстерен модел; хотелска интеграция; дигитализация и др.). Изследването насочва вниманието към сравнително слабо проучен проблем в туристическото развитие на Велико Търново. Предложените анализи, оценки и модели биха могли да послужат за разработване на целева политика за използване на икономическия потенциал на конферентния туризъм в града.

В заключение докторантката посочва постигнатите научни приноси .

Приложенията подходящо онагледяват изследването и допринасят за по добро възприемане и разбиране на изследвания проблем.

Автореферата е в обем от 43 с. В него достоверно и синтезирано са представени структурата и съдържанието на дисертационният труд, както и постигнатите резултати. Съдържа изискуемите елементи вкл. Справка за приносите и Списък на публикациите по дисертационният труд.

Списъкът на публикациите съдържа две статии и два доклада. Две от публикациите са на английски език. Публикациите представят някои основни аспекти от дисертационният труд в престижни издания и форуми.

Може да се обобщи че представеният дисертационен труд е самостоятелно научно изследване което е изградено логически правилно и е насочено към решаване на актуален проблем - развитие на Велико Търново като дестинация за конферентен туризъм на основата на конферентния хотелиерски продукт.

Изследването показва че докторант Надежда Костадинова притежава задълбочени теоретични познания в областта на хотелиерството и методологията за разработване на конферентния хотелиерски продукт. Докторантта показва своите способности за самостоятелно научно изследване, за идентифициране на проблеми и търсене на подходящи решения. Постигнатите резултати и направените изводи имат значима стойност в теоретичен и приложен аспект.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно - приложните приноси в дисертационния труд;

Приложените приноси от докторантта логически следват резултатите от изследването. Подкрепям предложените приноси. Като резултат от проведените изследвания са предложени модел на организация за управление на дестинация за конферентен туризъм и модел за създаване и оценка на качествен конферентен хотелиерски продукт на дестинация. Има сериозни мотиви конферентният туризъм на Велико Търново да бъде разглеждан като важна част от туристическото развитие. Предлагането на бизнес хотелите в града разполага с достатъчно силни страни, които биха могли да бъдат преосмислени и предложени с нова концепция на пазара Според нас пети и шести принос в по-голяма степен имат приложен характер.

5. Въпроси

Какви са мотивите бизнес хотелите от с. Арбанаси да не се включват в анализа ?

6. Заключение

В заключение, предложеният труд доказва, че дисертантът показва задълбочени знания, умения и подготовка за самостоятелно използване на методите на научното изследване, научната литература, статистическа и друга информация. Представеното научно изследване отговаря напълно на изискванията за дисертационен труд. Дисертацията съдържа необходимите научни и научно-приложни резултати. Представения дисертационен труд е актуален и в завършен

вид. В работата са демонстрирани практически резултати които представляват оригинален принос на докторанта. Изложението е ясно и богато илюстрирано, а езикът и стилът са в съответствие със стандартите за научност и достоверност.

Качеството на дисертационния труд и автореферата, постигнатите резултати и приноси, както и тяхното популяризиране, са достатъчно основание да дам категорично положителна оценка (ДА) относно присъждането на образователната и научна степен „доктор” на докторант Надежда Стоянова Костадинова, Научна област 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление 3.9. Туризм, докторска програма „Икономика и управление (туризм).

12. 05. 2021 г.

Член на научното жури:
(проф. д-р Иван Марков)